

BARTŁOMIEJ HOMIŃSKI*

NOWE „SERCE” WARSZAWY – BUWING NA POWIŚLU

THE NEW "HEART" OF WARSAW – BUWING IN POWIŚLE

Streszczenie

Warszawskie Powiśle jest dzielnicą, w której od blisko dziesięciu lat swoją nową siedzibę ma Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie (BUW). W artykule wskazano że całokształt obserwowanych i nadal zachodzących przemian spowodowanych przez bibliotekę pozwala dziś mówić o Powiślu jako o interesującej dzielnicy Warszawy, z różnorodnymi funkcjami i aktywnościami miejskimi, atrakcyjnymi gmachami i powiązаныmi z nimi przestrzeniami publicznymi, a przy tym niepozbawionej odrębności kulturowej i przestrzennej – jako o nowym „sercu miasta”.

Słowa kluczowe: biblioteka, kataliza urbanistyczna

Abstract

Warsaw's Powiśle is a district where the Warsaw University Library (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie – BUW) has had its new seat for almost ten years. The article indicates that all the changes caused by the library make it possible to talk about today's Powiśle as an interesting district of Warsaw, with diverse urban functions and activities, some attractive edifices and interrelated public spaces, at the same time not devoid of cultural and spatial separateness – as the new heart of the city.

Keywords: a library, urban catalysis

---

* Mgr inż. arch. Bartłomiej Homiński, Instytut Projektowania Urbanistycznego, Wydział Architektury, Politechnika Krakowska.

Leżące u podnóża warszawskiej skarpy Powiśle, mimo że położone w niewielkiej odległości od Traktu Królewskiego, miało zawsze odmienny od niego charakter. Dzięki dostępności wody i bliskości Wisły, będącej tanim kanałem transportowym, przez wieki swoje siedziby znajdowały tutaj zakłady rzemieślnicze, zwłaszcza uciążliwe, takie jak np. garbarnie i rzeźnie, browary, fabryki, młyny, a także składy i magazyny. Zabudowie tej towarzyszyły domy rzemieślników i robotników położone przy niedoinwestowanych ulicach, nieraz bez bruków, oświetlenia czy kanalizacji. Tymczasowość i prowizoryczność zabudowy wynikała częściowo z faktu, że obszar ten, do czasu uregulowania brzegu rzeki w 1820 r., nawiedzały częste powodzie. Na przełomie XIX i XX wieku Powiśle było najgęściej zaludnioną dzielnicą Warszawy, w której panowały trudne warunki zamieszkiwania. Budowa mostu Poniatowskiego (ukończono w 1913 r.) i ponowne wzmocnienie brzegów Wisły ściągnęły na Powiśle nowoczesną zabudowę mieszkaniową. Dzielnica znacząco ucierpiała w trakcie II wojny światowej; powojenna odbudowa częściowo utrzymała przemysłowo-magazynowy charakter dzielnicy, uzupełniając ją o zabudowę mieszkaniową, w tym o kilka interesujących przykładów modernizmu lat 60. XX wieku.

Decyzja o zlokalizowaniu na Powiślu Biblioteki Uniwersyteckiej, jaką podjęto w 1990 r. nie była przypadkowa. Trzyhektarowa działka na rogu ulic Dobrej i Lipowej, na której stanąć miał nowy gmach, leży zaledwie o kilka minut dojazdu pieszego od głównego kampusu Uniwersytetu Warszawskiego przy Krakowskim Przedmieściu. Proces rewitalizacji dzielnicy, który rozpoczęła budowa BUW-u miał znaleźć dalszy ciąg; w 1997 r. gotowa była koncepcja Biura Planowania Rozwoju Warszawy przekształcenia Powiśla w dzielnicę uniwersytecką.

Jakkolwiek dyskusyjna może wydawać się architektura BUW-u, zwłaszcza z perspektywy czasu, który upłynął od rozstrzygnięcia w 1993 r. konkursu SARP na projekt tego budynku do chwili obecnej, nie ma wątpliwości, że ten lubiany przez warszawian budynek stał się jedną z głównych atrakcji turystycznych stolicy. Krytykowany za przeładowanie symbolami i znaczeniami, za postmodernistyczny kostium¹ i za osobliwe rozumienie zrównoważenia w architekturze, gmach autorstwa Marka Budzyńskiego i Zbigniewa Badowskiego z zespołem jednocześnie uzyskał wiele nagród. Został m.in. uznany za jedną z dwudziestu ikon polskiej architektury zrealizowanych po 1989 r., uzyskał pierwszą nagrodę w plebiscycie zorganizowanym w 2005 roku przez firmę Clear Channel w ramach projektu Pozytywne Miasto, fundację Bęc Zmiana i „Gazetę Stołeczną” na pozytywne miejsce w Warszawie, a także znalazł się w gronie obiektów użyteczności publicznej nominowanych do głównej nagrody w konkursie Życie w Architekturze za najlepszą realizację z lat 2000–2001.

Najbardziej charakterystycznym elementem bryły budynku jest zlokalizowana od strony ul. Dobrej monumentalna ściana z ośmioma tablicami – rozwartymi stronicami ksiąg, wykończonymi patynowanym brązem, pokrytymi różnymi formami zapisu: nutowym, matematycznym oraz wyborem tekstów w sześciu językach. Budynek biblioteki składa się dwóch części: głównej, mieszczącej zasadniczo niemal wyłącznie funkcje biblioteczne oraz tzw. rogała, w którym zlokalizowane są dość szczególne usługi komercyjne; znaleźć tu można m.in. księgarnię, kawiarnię, piekarnię z cukiernią, restaurację i biura na wynajem dla instytucji związanych z kulturą i edukacją. Obie części budynku (rogal i część główna) połączone są przeszklonym z dwóch stron oraz od góry pasażem o posadzce z kostki brukowej, która z zewnątrz „wlewa” się do wnętrza pasażu, podkreślając jego publiczny charakter. Z pasażu (jak również, niezależnie, z zewnątrz) zapewniony jest dostęp do pierwszej kondygnacji podziemnej, która niemal w całości wynajęta jest na cele komercyjne – centrum rozrywki rodzinnej z kręgielnią i ścianą wspinaczkową, sklepy, punkty usługowe. Z jednej strony (południowej) pasaż otwiera się na skrzyżowanie ulic Dobrej i Lipowej, gdzie usytuowano fragment unikatowego, zabytkowego metalowego stelaża bibliotecznego, przeniesionego ze starego gmachu biblioteki projektu Stefana Szyllera i Antoniego Jabłońskiego-Jasieńczyka. Od strony północnej pasaż otwiera się na plac przed wejściem do centrum rozrywki oraz na teren ogrodu uniwersyteckiego². Dostępny z zewnątrz, jak również z wnętrza budynku stał się jeszcze jedną atrakcją Powiśla, oferując spektakularne widoki na Wisłę i w kierunku skarpy.

Mimo że wymuszona sytuacją finansową decyzja o włączeniu do programu użytkowego budynku dodatkowych powierzchni komercyjnych, z których najmu spłacany jest kredyt zaciągnięty na budowę gmachu, wydaje się niezwykle trafiona. Liczne i zróżnicowane funkcje usługowe i handlowe wraz z pasażem, które stanowią niemałą część budynku sprawiają, że biblioteka staje się celem nie tylko dla studentów czy naukowców, ale także miejscem na wieczorną rozrywkę, luncz czy kawę między zajęciami na uczelni. Krytyk architektury Dariusz Bartoszewicz³ określił to zjawisko buwizm⁴: „[...] warszawiacy uprawiają teraz „buwizm” – przychodzą do biblioteki nie tylko po to, by się uczyć, ale także na randkę, spacer czy kawę. Po prostu chcą przyjemnie spędzić czas, pobyc, pokazać się, pogapić na innych, zrobić sobie zdjęcia”.

Potencjał Powiśla jako dzielnicy studenckiej po otwarciu BUW-u nie pozostał niezauważony. W dawnych garażach i warsztatach samochodowych, na rogu ulic Dobrej i Zajęcej, w odległości kilkuset metrów od biblioteki znalazły swoje siedziby alternatywne kluby muzyczne (m.in. Aurora, Jadłodajnia Filozoficzna, Diuna), czyniąc Powiśle ważnym elementem na rozrywkowej mapie Warszawy. Wydaje się, że nową specyfiką Powiśla, którą przypisywać należy bliskości BUW-u i uniwersytetu, stały się charakterystyczne lokale łączące w sobie cechy księgarni, czyteln i kawiarni. W odległości zaledwie pięciu minut dojazdu pieszego od biblioteki można znaleźć takie miejsca, jak Czuły Barbarzyńca, Kafka i Tarabuk, oferujące wybór książek do poczytania lub kupienia, dobrą kawę, darmowy bezprzewodowy Internet oraz miejsca do posiedzenia w środku i na zewnątrz.

Biblioteka Uniwersytecka nie jest jedynym istotnym gmachem publicznym mającym powstać na Powiślu. BUW stał się bowiem dla dzielnicy katalizatorem⁵ przemian, uruchamiając długotrwały proces naprawy tkanki miejskiej, wywołując kontrolowaną reakcję łańcuchową, a także określając potencjalne możliwości dalszych zmian – uruchamiając „masę krytyczną”.

Do 2009 roku planowana jest realizacja Centrum Nauki Kopernik – pierwszej tego rodzaju placówki naukowo-dydaktycznej w Polsce. „Kopernik” ma stać się instytucją, w której zwiedzający będą mogli poznawać otaczający świat, samodzielnie przeprowadzając eksperymenty i obserwacje. Obiekt, realizowany według projektu śląskich architektów z biura RAR-2 Laboratorium Architektury Gilner + Kubec, wyłoniono w konkursie architektonicznym w grudniu 2005 r. stanie nad samą Wisłą, dokładnie nad tunelem Wistostrady. Bez wątpienia będzie obiektem służącym nie tylko warszawianom.

Na 2011 rok planowane jest zakończenie kolejnej publicznej inwestycji uniwersyteckiej. Jest to budowa nowej siedziby Wydziału Neofilologii oraz Wydziału Lingwistyki Stosowanej i Filologii Wschodniosłowiańskich. Wyłoniona w konkursie w 2005 r. koncepcja Autorskiej Pracowni Architektury Kuryłowicz & Associates zakłada budowę sześciokondygnacyjnego gmachu wypełniającego cały kwartał zabudowy naprzeciw budynku biblioteki. Podobnie jak w bibliotece, nową siedzibę wydziałów przekryje stropodach z ogólnodostępnym tarasem i zielenią.

Kolejną planowaną inwestycją naukowo-edukacyjną, gruntującą pozycję Powiśla jako „dzielnicy łacińskiej”, jest rozbudowa istniejącego obiektu Akademii Sztuk Pięknych przy Wybrzeżu Kościuszkowskim. W konkursie, którego rozstrzygnięcie przewidziano na lipiec 2008 r. oczekiwane są prace, które od strony rzeki wykreują zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną atrakcyjną przestrzeń popularyzacji kultury i sztuki oraz edukacji artystycznej, a przy tym wpiszą się w proces rewitalizacji terenów nad Wisłą.

Jeszcze jednym atutem tego obszaru jest dostęp do potencjalnych terenów rekreacyjnych wzdłuż Wisły. Do niedawna odcięte poważną barierą urbanistyczną, jaką jest Wistostrada, dzięki wybudowanemu w latach 2001–2003 gigantycznym nakładem środków tunelowi drogowemu, stały się łatwo dostępne z Powiśla. Niewątpliwie czynnikiem, który jeszcze bardziej podniesie atrakcyjność dzielnicy jest planowana do ukończenia przed 2012 r. budowa stacji Powiśle w ciągu drugiej linii metra, która docelowo połączy Bemowo z Pragą.

Czy jednak Powiśle ma szansę stać się prawdziwą „dzielnicą łacińską”? Atrakcyjność tej dzielnicy zauważyły także firmy deweloperskie. Ukończone w ciągu ostatnich trzech lat, jak również realizowane obecnie projekty mieszkaniowe skierowane są zdecydowanie do zamożnych klientów. Planowane do

ukończenia w 2009 r. apartamenty w sąsiadującym z biblioteką kompleksie irlandzkiego dewelopera Menolly osiągnęły astronomiczne ceny nawet 40 000 zł za m². Uzupełnieniem zabudowy mieszkaniowej, na którą składać się będzie ponad 300 mieszkań, ma być wielofunkcyjny zespół z hotelem i centrum konferencyjnym, spa, butikami, restauracjami oraz biurami – całość zlokalizowana na terenie dawnej Elektrowni Powiśle. Tak skonstruowany program z pewnością przyciągnie nową grupę zainteresowanych; czy Powiśle stanie się także enklawą „białych kołnierzyków”?

Opisane powyżej procesy i zjawiska zachodzące na warszawskim Powiślu ilustrują niektóre z przemian, jakim od końca lat 90. XX wieku podlega ta dzielnica. Mimo że przeobrażenia te dotyczą wielu aspektów rozwoju miasta i są rozmaicie ukierunkowane, większość z nich jest powiązana z istnieniem na Powiślu nowego gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej. Popularność samej książnicy, bogaty program uzupełniający budynek, ogólnodostępny ogród uniwersytecki, a także planowane w sąsiedztwie kolejne instytucje edukacji, kultury i nauki, intrygujące życie nocne oraz unikatowe nieformalne miejsca spotkań, wreszcie dogodne położenie i bliskość miejsc rekreacji czynią z Powiśla interesującą przestrzeń do życia – mieszkania, nauki, pracy, spotkań i wypoczynku. Odrębność kulturowa i przestrzenna, niepowtarzalny charakter, a także wyrazistość zmian, jakim ta dzielnica podlega, pozwalają mówić dziś o Powiślu jako nowym „sercu” Warszawy.

Przypisy

- ¹ W felietonie pt. Libeskind, BUW-ing, werdykt, w *Architekturze-murator* nr 9 (132) 2005 Grzegorz Stiasny przy okazji, mającego miejsce w BUW-ie, ogłoszenia wyników konkursu na Muzeum Historii Żydów Polskich, krytycznie zauważa, że „literackość architektury BUW-u spowszedniała. Przechodząc pod ogromną, blaszaną, rozwartą księgą, odczuwa się nikłe emocje. Obecnie liczy się BUW-ing”, tłumacząc dalej, że BUW-ing to lans w BUW-ie, a lans to nadmierne eksponowanie własnej postaci.
- ² Ogólnodostępny, choć ogrodzony i zamykany, ogród uniwersytecki zaprojektowany przez Irenę Bajerską składa się z dwóch połączonych ze sobą części: górnej, położonej na dachu biblioteki, oraz dolnej, na poziomie terenu.
- ³ <http://miasta.gazeta.pl/bialystok/1,35234,2690866.html>; odczyt z dnia 8.06.2008 r.
- ⁴ Albo buwing lub booving [czyt.: buwing].
- ⁵ K. Bojanowski, P. Lewicki, L. M. Gonzalez, A. Palej, A. Spaziante, W. Wicher, *Elementy analizy urbanistycznej*, Kraków 1998, s. 87.

Even though Powiśle, lying at the foot of a slope in Warsaw, is situated close to the Royal Tract, it has always been of different character. Owing to the accessibility of water and the proximity of the Vistula river being a cheap transport canal, such troublesome trades as tanneries and slaughterhouses, breweries, factories, mills as well as storehouses had their seats here for ages. The area also had some houses for the craftsmen and workers, situated in underinvested streets, often without pavements, lighting or canalization. The temporariness and provisional character of the buildings partly resulted from the fact that – until the riverbank was regulated in 1820 – the area had been struck by floods. On the turn of the 19th century, Powiśle was the most populated district of Warsaw, offering harsh living conditions. The construction of Poniatowskiego Bridge (completed in 1913) and the reinforcement of the Vistula banks attracted modern housing to Powiśle. The district suffered severely during World War II; postwar rebuilding partly preserved the industrial and storage character of the district, complementing it with some residential buildings, including several interesting examples of the 1960s modernism.

The decision about localizing the University Library in Powiśle, taken in 1990, was not accidental. The three-hectare lot on the corner of Dobra and Lipowa Streets meant for the new edifice is just a few minutes long walk from the main campus of the Warsaw University in Krakowskie Przedmieście. The process of revitalizing the district, which began with the construction of the BUW, was continued; in 1997 an idea of transforming Powiśle into a university district, prepared by the Bureau of Planning the Development of Warsaw, was ready.

However disputable the architecture of the BUW may seem, especially from the perspective of the time which has passed since the 1993 APA competition for the design of this object, there is no doubt that the building, popular with the Varsovians, has become one of the main tourist attractions in the capital city. Criticized for its overloaded symbols and meanings, for its postmodernist costume¹ and for its specific idea of sustainability in architecture, the edifice designed by Marek Budzyński, Zbigniew Badowski and company received many awards. It was considered as one of the twenty icons of Polish architecture implemented after 1989, it received the first prize in a contest organized in 2005 by Clear Channel as part of the Positive City project, it was chosen by the Bęc Zmiana foundation and "Gazeta Stołeczna" as a positive place in Warsaw and nominated for the main award in the Life in Architecture competition for the best implementation of a public use object in 2000–2001.

The most characteristic element of the building is a monumental wall with eight plates – open pages of a book, finished with bronze taking on patina, covered with diverse forms of record (score, mathematical signs) and a selection of texts in six languages – located from Dobra St. The building of the library consists of two parts: the main part concentrating on library functions and the so-called crescent with special commercial services: bookshops, cafes, a bakery with a sweet shop, a restaurant and an office rented by some institutions related to culture and education. Both parts of the building (the crescent and the main part) are connected by a passageway, glassed-in from two sides and from the top, with a floor of sett which "pours" into the interior of the passageway from the outside, emphasizing its public character. The passageway and the outside have access to the first underground storey which is rented mainly for commercial purposes – a family entertainment centre with a bowling alley and a climbing wall, some shops and services. From one (southern) side, the passageway opens to the crossing of Dobra and Lipowa Streets with a fragment of a unique, historic metal library rack moved from the old building of the library designed by Stefan Szyller and Antoni Jabłoński-Jasieńczyk. From the north, the passageway opens to a little square in front of the entrance to the entertainment centre and to the grounds of the university garden². Accessible from the outside as well as from the interior of the building, it has become another attraction of Powiśle, offering some spectacular views of the Vistula and the slope.

Even though it was forced by the financial situation, the decision on incorporating some additional commercial areas into the utility programme of the building for repaying the credit taken up for the construction seems really good. The numerous and diverse service and commercial functions together with the passageway, which constitute quite a big part of the building, make the library a destination for students and scientists as well as a place for evening entertainment, lunch or a coffee break between university classes. The architectural critic Dariusz Bartoszewicz³ defined this phenomenon as buwism⁴: "(...) these days, Varsovians practise "buwism" – they come to the library not just in order to study but also for a date, a walk or a cup of coffee. They simply want to spend their time in a pleasant way, be in the public eye, put their best leg forward, look at the others, take some photos".

The potential of Powiśle as a student district was not unnoticed after the opening of the BUW. Some alternative music clubs (including Aurora, Jadłodajnia Filozoficzna, Diuna) have their seats in former garages on the corner of Dobra and Zajęcza Streets, several hundred metres from the library, which makes Powiśle an important element on the entertainment map of Warsaw. It seems that some characteristic places combining the features of bookshops, reading rooms and cafes have become the new specificity of Powiśle which should be attributed to the proximity of the BUW and the university. Just a five-

minute walk from the library, there are such places as Czuby Barbarzyńca, Kafka and Tarabuk offering a choice of books for reading or purchasing, delicious coffee, free cordless access to the Internet and some seats inside and outside.

The University Library is not the only public building suggested for Powiśle. The BUW has become a catalyst⁵ of changes for the district, has activated a long process of repairing the urban tissue, has started a controlled chain reaction and has defined potential further changes – it has activated a "critical mass".

The implementation of the Copernicus Centre of Science – the first scientific and educational place of this kind in Poland – is planned by 2009. The "Copernicus" is expected to become an institution where visitors can acquaint themselves with the surrounding world, carry out some experiments and make observations on their own. The object, implemented according to a design by the Silesian architects of the RAr-2 Gilner + Kubec Laboratory of Architecture, selected in an architectural competition in December 2005, will rise just by the Vistula river, over the Wisłostrada tunnel. Undoubtedly, the object will not serve Varsovians exclusively.

The completion of another public university investment is planned for the year 2011. It is the construction of the new seat of the Faculty of Modern Languages Studies and the Faculty of Applied Linguistics and East Slavonic Language Studies. An idea of the Kuryłowicz & Associates Studio of Architecture, selected in a competition in 2005, plans the construction of a six-storey edifice filling a whole quarter opposite the library. Similarly to the library, the new seat of the faculties will be covered with a flat roof with an open-access terrace and some greenery.

Another planned scientific and educational investment, consolidating the position of Powiśle as the "Latin quarter", is the extension of the existing object of the Academy of Fine Arts in Kościuszkowskie Coast. A competition, which will be settled in July 2008, should produce some works which will create an external and internal attractive space of popularizing culture and artistic education from the riverside and will adjust to the process of revitalizing the grounds by the Vistula.

Another trump card of this area is access to potential recreational grounds along the Vistula. Until recently cut off by a significant urban barrier – the Wisłostrada, they have become easily accessible from Powiśle by means of an incredibly expensive tunnel built in 2001–2003. Undoubtedly, a factor which will make the district even more attractive is the construction of the Powiśle station in the sequence of the second underground line which will connect Bemowo with Praga. It will be completed by 2012.

Does Powiśle stand a chance of becoming a real "Latin quarter"? Some developers have noticed the attractiveness of this district, too. The housing projects completed within the last three years as well as those under construction are meant for wealthy clients. Apartments in the Irish developer Menolly's complex neighbouring on the library, which will be completed in 2009, cost astronomical amounts of money – even 40 000 PLN for m². A cluster of more than 300 flats will be complemented with a multipurpose complex with a hotel and a conference centre, a spa, some boutiques, restaurants and offices – they all be located on the grounds of the former Powiśle Power Plant. Such a programme will certainly attract a new group of interested parties; will Powiśle become an enclave of white-collar workers, too?

The abovementioned processes and phenomena happening in Warsaw's Powiśle illustrate some of the changes that have been taking place in the district since the late 1990s. Despite the fact that these transformations concern numerous aspects of the development of the city and they go in various directions, most of them are related to the existence of the new edifice of the University Library in Powiśle. The popularity of the collection of books, the rich complementary programme of the building, the public access university garden as well as numerous institutions of education, culture and science planned in the neighbourhood, its intriguing nightlife and unique informal meeting places, good location and the proximity of recreational places make Powiśle an interesting space for living – dwelling, studying, working, meeting and relaxing. Its cultural and spatial separateness, unrepeatability as well as the expres-

siveness of the changes which influence this district make it possible to talk about today's Powiśle as the new heart of Warsaw.

Endnotes

- ¹ In his article entitled Libeskind, BUW-ing, the verdict, in *Architektura-murator* No. 9 (132) 2005, Grzegorz Stiasny comments the results of a competition for the Museum of the History of Polish Jews and critically notes that "the literary character of the architecture of the BUW has lost its charm. Passing under a large, tin, open book, one does not feel any strong emotions. It is BUW-ing that counts today", explaining that BUW-ing is hype in the BUW, while hype is the excessive promotion of a person.
- ² The open-access (enclosed) university garden, designed by Irena Bajerska, consists of two interrelated parts: the upper part situated on the roof of the library and the lower part on the ground level.
- ³ <http://miasta.gazeta.pl/bialystok/1,35234,2690866.html>, lecture June 8, 2008.
- ⁴ Buwing or booving.
- ⁵ K. Bojanowski, P. Lewicki, L.M. Gonzalez, A. Palej, A. Spaziante, W. Wicher, *Elementy analizy urbanistycznej*, Kraków 1998, p. 87.

Bibliografia – Bibliography

- [1] Attoe W., Logan D., *American Urban Architecture. Catalysts in the Design of Cities*, London 1989.
- [2] Bartoszewicz D., *Komentarz Dariusza Bartoszewicza – dziennikarza Gazety Stołecznej*, <http://miasta.gazeta.pl/bialystok/1,35234,2690866.html>, odczyt z dnia 8.06.2008.
- [3] Bartoszewicz D., *Spacerkiem po BUW-ie*, *Gazeta Wyborcza*, nr 45, 23.02.1998, 3.
- [4] Bartoszewicz D., *Sztuka, nauka i komercja zmieniają brzeg Wisły*, [w:] *Gazeta Wyborcza*, 5 maja 2008.
- [5] Biblioteka Uniwersytecka [w:] *Uniwersytet*, 1995, nr 17.
- [6] Bielenin B.K., *Co to jest BUW?*, [w:] *Uniwersytet* 2001, nr 2.
- [7] Bojanowski K., Lewicki P., Gonzalez L.M., Palej A., Spaziante A., Wicher W., *Elementy analizy urbanistycznej*, Kraków 1998.
- [8] Chmura A., Kobierska-Maciuszko E., *The Warsaw University Library Design for a new building*, [w:] *The Post-modern library: between Functionality and Aesthetics*, proceedings of the seminar of the Liber Group Paris, 22-26 January 1996, ed. by M.F. Bisbrouck, E. Mittler, Graz, Akademische Druck-u, Verlagsanstalt, 1997, 276-286.
- [9] Firmhofer R., *Program działalności merytorycznej Centrum Nauki Kopernik w latach 2007-2012*.
- [10] <http://www.kopernik.org.pl/download.php?id=1>; odczyt z dnia 8.06.2008.
- [11] Hollender H., *Biblioteka na miarę XXI wieku. Raj wśród książek*, [w:] *Uniwersytet kulturalny*, styczeń 2000, nr 1(1), 3 (za miesięcznikiem *Wiedza i Życie*).
- [12] Jarzynkówna-Siadek T. (red.), *Encyklopedia Warszawy*, Warszawa 1975.
- [13] *Magazyn Budowlany* 7 (27), Warszawa 1999.
- [14] Mazur A., *Warszawa akademicka XXI wieku*, [w:] *Uniwersytet* 2000, nr 2(58).
- [15] Stiasny G., *Na forum Stiasnego – Libeskind, BUW-ing, werdykt*, [w:] *Architektura-murator*, 9(132)2005, 38.

II. 1. Czuły Barbarzyńca, na rogu ulic Dobrej i Zajęczej, to, poza biblioteką, jedno z pierwszych miejsc na Powiślu, gdzie można uprawiać buwing (górze), Buwing przed kawiarnią Kafka, na rogu ulic Oboźnej i Dynasy (dół)

III. 1. Czuły Barbarzyńca, on the corner of Dobra and Zajęcza Streets, is, except for the library, one of the first place in Powiśle where people can practise buwing, Buwing in front of Kafka Café, on the corner of Oboźna and Dynasy Streets